

Írta: Varga Gabriella

A PÁRTFOGÓI SZOLGÁLATÉRT ÉS A SZOCIÁLIS MUNKÁÉRT EGYESÜLET (VEREIN FÜR BEWÄHRUNGSHILFE UND SOZIALE ARBEIT)

A szabadságvesztését a büntetés-végrehajtás intézményrendszerében töltő elítélt 7 napi ellátásának költsége Ausztriában megközelítően 900 ATS (65 Euró), a pártfogói szolgáltatás igénybevételének napi költsége 85 ATS (6 Euró).

Az elmúlt 40 évben 100 000 főt láttak el szolgáltatásaikkal (került a felügyeletük alá, láttak el segítséggel, gondoztak). A pártfogói felügyelet közel 45 000 fő számára adott lehetőséget, hogy megtalálja problémájának kezelési útját, módját anélkül, hogy bűnisméltést követtek volna el, visszaestek volna. A bíróságon kívüli jóvátételi eljárások (außergerichtlicher Tatausgleich, out-of-court settlement of offences) során az anyagi károkkal járó esetek 79%-ban az áldozati károsult megkapja a teljes anyagi kárpótlást, anélkül, hogy bonyolult peres eljáráson menne keresztül, nem beszélve az érzelmi, lelki megnyugvásról, elégtételről.

Cél: bűncselekményt elkövetők és a bűncselekmény áldozatainak segítése Módszer: integrálás a szociális munka eszközkészletével: tanácsadás, esetkezelés (gondozás), krízisintervenció, jóvátételi eljárás, prevenció Szervezeti forma: közhasznú egyesület Ez a szervezeti forma igazolta, hogy rugalmasan reagál a kliensek problémáira. Szolgáltatások: bírósági úton kívüli jóvátétel közvetítése, segítése (pártfogói szolgálat), jogerős bírói ítélet hatálya alatt állók segítése a következő területeken: pártfogói szolgálat, büntetés-végrehajtás intézményeiből szabadulók segítése (átmeneti és éjjeli menedékhelyen működtetése) Kliensek: bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, büntetőeljárás alatt álló, büntetés-végrehajtás intézményeiből szabaduló bűnelkövetők, valamint a bűncselekményt elkövető hozzátartozói illetve a bűncselekményt elkövető áldozatai, károsultjai – összesen közel 1500 személy/év. Személyzet: közel 1.4500 főállású és önkéntes munkatárs. A 655 főállásúból a szociális munka (432 fő) illetve az adminisztráció területén dolgoznak. Az önkéntes munkatársak kizárólag gondozóként tevékenykednek. Jogviszony: A törvényi keretfeltételek az 1969-es a pártfogó szolgálatról szóló törvényben fogalmazódnak meg. Az egyes szakterületek törvényi feltételei a felnőtt korúakra vonatkozó 1974-es büntetőtörvénykönyv, az 1975-ös büntetőeljárásról szóló rendelet, az 1988-as törvény a fiatalkorúak bíróságáról (Jugendgerichtsgesetz; JGG a fiatalkorúakra vonatkozóan anyagi jogi, eljárás jogi és végrehajtási jogi szabályokat is tartalmaz) és az 1980-as a kábítószerrel összefüggő tevékenységek büntetőjogi szabályozásáról szóló törvény (Suchtgiftgesetz). Finanszírozás: A finanszírozást az igazságügyminisztériummal kötött szerződésben szabályozzák. Az egyesület szolgáltatásokat nyújt a pártfogói felügyelet területén és az igazságügyminisztérium rendelkezésére bocsátja az erre elengedhetetlen pénzüsszeget.

Kiegészítő pénzügyi forrásokat jelentenek a szövetségi állam, a tartomány, a község, települési testületek, de a munkaügyi szervek is és az Európai Szociális Alapok támogatásai, melyek a megállapodások szerint szakterületekre célzottan áramlanak.

Adományokat osztanak közvetlenül a segítő kapcsolatban is azokra a célokra, melyek a központi költségvetésből, állami támogatásból nem finanszírozódnak.

Az Egyesület éves költségvetése – ideszámítva az egyesülethez beosztott közalkalmazottak költségeit is – közel 350 millió ATS/év (1998).

Kapcsolattartó: Andreas Zembaty (az egyesület sajtószóvivője) 0041 01/545 95 60 vagy pr@vbsa.at

PÁRTFOGÓI SZOLGÁLAT

Célok és feladatok:

Segítő kapcsolat kiépítése, mely azt a célt szolgálja, hogy a klienst mindennapi, többretű problémáiban tanácsokkal lássa el, a hatósági eljárások során segítséget (kíséretet) biztosítson/ képessé tegye őt arra, hogy pszichoszociális és pénzügyi problémáit kezelje. Támogatást nyújtanak továbbá a lakhatás, a munkahely, a hasznos szabad időtevékenység biztosításában és a szociális felelősségtudat kialakításában. Ajánlataik és tevékenységi területeik:

- Egyéni esetkezelés hosszú távú gondozói kapcsolat formájában
- Rövidtávú gondozás
- Krízisintervenció
- Családorintált gondozás
- Problémaspecifikus csoportmunka
- Tanácsadás és közvetítés – lakás, munkahely, adósságkezelés, egészségügyi problémák stb.
- Bécsben működik egy kábítószerfüggők tanácsadó irodája

Célcsoport:

- Bűncselekményt elkövető fiatalok és felnőttek, akik
- Feltételes szabadságvesztésre ítéltettek, a szabadságvesztésük végrehajtását elhalasztották
  - Próbára bocsátás alatt állnak (legfeljebb 1 év próbaidő)
  - Fiatalok elkövetők, akik ellen az eljárást ideiglenesen szüneteltetik
  - Bűncselekmény áldozata.

Jogi háttér:

A felnőtt korúakra vonatkozó büntető törvények (Strafgesetzbuch, Strafprozessordnung)
A fiatalok korúakra vonatkozó büntető törvény (Jugendgerichtsgesetz)
A pártfogói szolgálatról szóló törvény (Bewahrungshilfegesetz)
A kábítószerrel összefüggő tevékenységek büntetőjogi szabályozásáról szóló törvény (Suchtgiftgesetz).

16 helyen az országban:

Bécs, St.Pölten, Korneuburg, Bécsújhely, Krems, Linz, Steyr, Wels, Graz, Leoben, Ried, Salzburg, Innsbruck, Feldkirch, Eisenstadt, Klagenfurt, 19 önálló helyi szervezet, 14 információs, tanácsadó szolgálat

BÍRÓSÁGI ÚTON KÍVÜLI JÓVÁTÉTEL

Célok és feladatok:

A tárgyaláson kívüli jóvátétel közvetítése fiatalok és felnőttek büntetőeljárásai ügyeiben. (A JGG legnagyobb újdonsága a bírósági úton kívüli jóvátétel intézményének bevezetése. Az ügyészség az eljárást attól teheti függővé, hogy a gyanúsított felelősséget mutat-e arra, hogy feleljen a cselekedete következményeiért ill. ezeket a körülményeknek megfelelő módon kompenzálja, esetenként azáltal, hogy a károkat tőle telhetően jóváteszi.

Az ügyészség megkeresheti a pártfogói felügyeletet, hogy a gyanúsítottat a jóvátétel bírósági úton kívüli lehetőségéről kioktassák, és amennyiben a lehetőséggel a gyanúsított él, a jóvátételben irányítsák, támogassák.)

Kliense: a kisebb alsó és közepes súlyú bűncselekmények elkövetői köre. Minden esetben kizárt ennek az intézménynek az alkalmazása, ha a cselekmény következtében életét vesztette; egyes szabálysértések (bolti lopások, közúti kihágások) is kizártak, bár a gyakorlatban egyre gyakrabban fordulnak elő utalások a szabálysértések területéről.

A jóvátételi eljárás középpontjában az elkövető és az áldozat közötti konfliktus kezelése áll, helyreállítva ezzel a jogi békét. A büntetőjogi szankciók kiszabásának az állami beavatkozás utolsóként felhasznált formájának kellene lennie (ultima ratio). Cél a jogi béke helyreállítása; ez legtöbb esetben akkor érhető el, ha egy egyesség jön létre a tettes és áldozata között. Feltétele ennek az, hogy a gyanúsított tettéért és annak következményéért vállalja a felelősséget. Emellett az áldozatnak is meg kell adni a lehetőséget, hogy kifejezésre juttathassa véleményét a tettel kapcsolatban. Legtöbbször érzelmek, mint félelem, szégyen, önvád, düh... kerülnek előtérbe.

A szolgálat szociális munkásának az a feladata, hogy az áldozat elvárásait fogadja el irányadónak, és lehetőséget adjon érdekei kifejezésére. Azáltal, hogy a tettes az áldozat szemszögéből nézve szembesül tette következményeivel, elősegítik, hogy szembesüljön saját viselkedésével és tettének hatásával, közvetítve ezzel a törvényi normákat, elvárásokat. Ezzel egy időben az áldozattal kötött szerződésben anyagilag illetve eszmei értelemben a tett és következményei kompenzálódnak, megtörténik a jóvátétel. Abban az esetben, ha a szolgálat eredményesen járt el, akkor ez a büntetőeljárás megszüntetéséhez vezet. Ez azt jelenti, hogy a tettes nem válik büntetett előéletűvé, nem okozván ez problémákat pl. a munkavállalás esetében. A jóvátételi eljárás során az áldozatok és károsultak érdekei jobban megóvhatóak, mint egy bírósági eljárás során.

Jogi háttér:

- A fiataikorú elkövetők esetében a JGG 6., 7. és 8.§;
- A felnőtt korú elkövetők esetében 2000.1.1 -jétől erre lehetőséget ad a büntető eljárásról szóló szabályokat módosító büntetőnovella (1999)

12 helyen az országban:

Bécs, Bécsújhely, St.Pölten, Linz, Wels, Graz, Bruck a.d. Mur, Salzburg, Innsbruck, Eisenstadt, Klagenfurt, Dornbirn és 19 információs, tanácsadó szolgálat

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS INTÉZMÉNYEIBŐL SZABADULÓK SEGÍTÉSE/REINTEGRÁCIÓ

Célok és feladatok:

A büntetés-végrehajtás intézményeiből szabaduló olyan személyek segítése, akiknek a bíróság nem rendelt el pártfogói felügyeletet.

Célja kettős:

- A szabadságvesztés negatív következményeinek minimalizálása, csökkentése
- A reintegráció támogatása, segítése

A büntetés-végrehajtás intézményeiből szabadulókat segítő szolgálat önkéntességen alapuló tanácsadó és gondozó központi intézményei a fenti célokat az alábbi szolgáltatásokkal kívánják szolgálni:

- Utógondozás
  - Krízisintervenció
  - Szállás, lakhatási lehetőség keresésében való segítségnyújtás (krízisszállók, gondozóházak, saját tulajdonú házak)
    - Segítségnyújtás álláskeresésben (a munkaképesség felmérése, önéletrajzírás, munkába állást könnyítő, hatékonyra tevő training, munkaerőközvetítés)
    - Adósságkezelés (A büntetés-végrehajtás i intézetből szabadulók számára kifejlesztett adósságkezelési-program lehetőséget ad, a szabadságvesztés letöltésének ideje alatt az adósság visszafizetésére. Ez nemcsak az ex-elítéltnak, hanem az áldozatnak is segítséget nyújt.)
    - A juttatásokra jogosultság felmérése, tisztázása
    - Hasznos szabadidő-tevékenységet kínál (klubok, közösségi programok = integráció)
- Ezen szolgáltatások az információadástól, a konkrét segítségnyújtástól és tanácsadástól kezdve a gondozáson át a szociális csoportmunkáig terjedő formákban adottak.

Jogi háttér:

A pártfogói szolgálatról szóló törvény 2. fejezet 34§ a munkaügyi szervekről szóló törvény 23§-val együtt; a munkaerőpiaci támogatásokról szóló tv. 17§-a, a mindenkori szövetségi állam szociális törvénye.

8 intézmény:

Bécs, Linz, St. Pölten, Bécsújhely, Salzburg, Innsbruck, Graz, Klagenfurt

ÁTMENETI ÉS KRÍZIS SZÁLLÓK

Célok és feladatok:

Ezen program célja gondozást nyújtó, segítő kapcsolatot is felkínáló átmeneti és krízisotthonok létrehozása és működtetése. A pártfogói szolgálat és a büntetés-végrehajtás intézményeiből szabadulókat segítő szolgálat kliensei az átmeneti otthoni ellátás igénybevételénél előnyt élveznek. Szorosan együttműködésben e két szolgáltatással, klienseiknek egy speciális lakás/lakhatási programot is ajánlanak.

Az egyesület átmeneti otthonai szoros együttműködésben állnak a tartományi munkaügyi központokkal és más hajléktalanokat segítő szolgálatokkal.

Jogi háttér:

- A pártfogói szolgálatról szóló törvény 13. §.
- A tartományi szociális törvény (Landessozialhilfegesetz), a gyermek- és ifjúságjólétről szóló törvények (Jugendwohl-fahrtsgesetz, Landesjugendwohlfahrtsgesetz)

Intézményei:

2 éjjeli menedékhely Bécsben, 5 átmeneti szálló különböző programokkal (Bécs, Linz, Salzburg, Innsbruck)

Fordította: Varga Gabriella

Lektorálta: Hatvani Erzsébet